

Ouders als rotsen in de branding

29

door Vittorio Busato

Over onderpresteren is het laatste woord nog lang niet gezegd of geschreven. Saskia Bruyn, journalist, illustrator en mediator, en onderwijzeres Monique Schaminée, na het volgen van de ECHA-opleiding gespecialiseerd in het begeleiden van hoogbegaafde kinderen, schreven er zeer recent een sympathiek boekje met gelijklopende titel over.

Onderpresteren omschrijven zij als 'structureel minder presteren dan waartoe je in staat bent'. Bruyn en Schaminée maken daarbij onderscheid tussen *absoluut* en *relatief* onderpresteren. Van absoluut onderpresteren is sprake als een kind het laagste presteert binnen een klas of leeftijdsgroep. Bij relatief onderpresteren zou het erom gaan dat een kind schoolresultaten vertoont die achterblijven bij het niveau dat het kind gezien zijn of haar capaciteiten zou moeten kunnen halen, bijvoorbeeld omdat het hoog heeft gescoord op een intelligentietest. De auteurs vergeten hierbij te vermelden dat op hoge IQ-scores niet zelden onjuiste wensvoorstellingen worden geprojecteerd, niet in de laatste plaats door ouders. Zo exact duidelijk is het niet waartoe een kind met een IQ van – zeg – 131 precies in staat zou moeten zijn; zo'n score kan ook als een molensteen om een kindernek gaan hangen. Wat Bruyn en Schaminée wel duidelijk vermelden is dat onderpresteren niet zozeer een kwestie is van aanleg maar veeleer van ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag kan worden aangeleerd maar vooral ook worden afgeleerd. En met name in dat afleren, zo betogen de twee auteurs, zijn ze geïnteresseerd.

Hun boek bestaat uit drie delen. In het eerste deel schetsen ze hun visie op onderpresteren, het ontstaan ervan en de mogelijke oorzaken ervan. In deel twee gaan de auteurs in op de rol van de ouders bij het ontstaan en oplossen van de problemen die gepaard gaan met onderpresteren. En in het derde deel reiken ze praktische methoden aan om onderpresteren aan te pakken.

Vooral dat laatste deel zal menig ouder aanspreken, en niet alleen ouders van hoogbegaafde kinderen. Niet voor niets beschouwen Bruyn en Schaminée onderpresteren als een opvoedingsachterstand en zien ze in de houding van ouders dan ook belangrijke aanwijzingen voor het onderpresteren van hun kroost; zij geven hun kinderen bijvoorbeeld niet altijd de verantwoordelijkheid die bij hun ontwikkelingsfase past en maken hen zo te afhankelijk.

De auteurs pleiten ervoor dat ouders met hun kinderen afspreken dat ze over schoolzaken niet meer boos worden. 'Houd voor ogen dat school in feite niet jouw zaak is en dat het dus eigenlijk vreemd is om je er zo over op te winden,' schrijven ze. Op die manier kan een groeimentaliteit worden gestimuleerd; kinderen met deze mentaliteit vinden hun cijfers minder belangrijk maar willen gewoon graag leren, zichzelf verbeteren.

'Ouders moeten voor hun kinderen rotsen in de branding zijn,' schrijft ontwikkelingspsycholoog en hoogbegaafdheidsdeskundoloog Willy Peters in het voorwoord bij dit boek. En dat is natuurlijk zo, hoe begaafd je kind verder ook is. Dit boek geeft ouders beslist goed-bedoelde handreikingen om zulke rotsen te zijn dan wel te worden. Hoe absoluut succesvol die zullen zijn, is evenwel geen wet van Meden en Perzen. Daarin hadden Bruyn en Schaminée zich wel iets bescheidener kunnen opstellen. De werkelijke praktijk is immers altijd weerbarstiger dan de theorie, hoe praktisch die theorie verder juist ook is bedoeld. Veelbelovende resultaten uit het verleden, of het nu om schoolprestaties gaat of een hoge score op een IQ-test, bieden nu eenmaal niet automatisch garanties voor de toekomst in onze complexe wereld. In elk geval zorgen de illustraties voor de broodnodige relativering die in dergelijke (zelf)hulpboeken niet mag ontbreken.

Vittorio Busato is psycholoog en publicist en oud-redacteur van *Talent*.

Saskia Bruyn & Monique Schaminée. *Onderpresteren. Help je kind de middelbare school door zonder duwen en trekken*. Amsterdam: B.V. Uitgeverij SWP. ISBN 978 90 8850 078 7. € 18,50

Boekrecensie

Iloesja Claassen

door Carla Desain

'Deze gedichten rijmen zo mooi'

Eigenlijk heet hij Ilya, uitgesproken als iel-JA. Veel kinderen hebben moeite met die uitspraak en zeggen ILL-ja. Daarom laat hij zich tegenwoordig Iloesja noemen (zijn Russische koosnaampje). En eigenlijk is hij nog geen 7, volgende week is hij pas jarig. 'Maar als mensen dit lezen, ben ik wel 7 jaar, dus schrijf dat er toch maar in.' Iloesja zit in groep 4. Zijn tweede voor-naam is Ivan, naar de Russische opa die hij nooit gekend heeft. 'Ik spreek vrij goed Russisch. Mijn moeder praat eigenlijk altijd Russisch met me; alleen als ze boos is, gaat ze over op Nederlands.'

Huppelende zinnen

Iloesja heeft massa's boeken. Voor deze Boekenplank koos hij de gedichtenbundel Jij bent de liefste van Hans & Monique Hagen. 'Omdat het zo mooi rijmt.' En inderdaad, als Iloesja zijn favoriete gedicht voorleest, huppelen de zinnen zijn mond uit.

LIEFSTE

ik zoek een woord
een heel nieuw woord
een woord dat niemand kent
ik zoek een woord
dat zeggen wil
dat jij de liefste bent

Het tweede gedicht dat hij wil voorlezen, heet ONE-TWO-THREE. 'Ik ben best goed in Engels, ik ben ook eens een week in Amerika geweest. Vooral het laatste couplet van dit gedicht is grappig.'

een boek is a book
en een tas is a bag
engels is gek
ik heb een boek in mijn bek

De tekeningen in het boek zijn heel verschillend, Iloesja vindt ze eigenlijk allemaal even mooi. 'Ik teken zelf heel graag. Elke zondag heb ik tekenles in Artis, dan gaan we buiten bij

de dieren zitten. Vooral mijn tekening van een steenbok is goed gelukt, die hangt in de expositieruimte van Artis. We leren ook om mooie kleurige achtergronden te maken, net als die van Marit Törnquist.'

Boek vol geheimen, e-mails vol vragen

Zelf is Iloesja niet zo'n dichter. Hij schrijft wel verhaaltjes over wat hij zelf meemaakt, zoals een schoolreisje. 'En ik heb ook een boek voor geheimen, met een slotje erop. Ik vertel natuurlijk niet wat ik daar allemaal in schrijf, dan zijn het geen geheimen meer.' Voor allerlei ingewikkelde vragen in zijn hoofd schrijft Iloesja tegenwoordig e-mails naar zijn ouders, zijn grootouders en de rest van zijn grote familie: 'Hoe groot is het riool?', 'Wat mag wel en wat mag niet?' en 'Hoe krijg je kanker?'

Dokter en uitvinder

Het onderwerp kanker houdt Iloesja erg bezig, er zijn dan ook nogal wat mensen uit zijn omgeving aan doodgegaan. Als hij later groot is, wil hij dokter-uitvinder worden om deze ziekte te kunnen bestrijden. De oplossingsrichting heeft hij al bedacht: 'Ik wil een heel klein raceautootje uitvinden met een soort TomTom, dat bij mensen met kanker in hun bloed gebracht wordt. Dat autootje racet dan naar de slechte cellen (het werkt vast ook met virussen), rijdt er overheen en stofzuigt ze op. Dan worden die cellen omgezet in andere cellen, witte bloedcellen of zo; hoe precies, moet ik nog uitzoeken.' Over deze vraag heeft hij vijf doktoren die hij kent een e-mail gestuurd. 'Ik heb gevraagd of zoiets al bestaat en of ze weten hoe dat zou moeten met die slechte cellen, hoe die veranderd moeten worden. Ik heb nog geen antwoord terug, maar het is ook nog niet zo lang geleden dat ik hen e-mailde.'

Jij bent de liefste van Hans & Monique Hagen, met tekeningen van Marit Törnquist is uitgegeven door Querido

Heb jij ook een mooi boek gelezen? Of ben je meer een gamer en vind je het leuk om over jouw favoriete game te vertellen? Stuur dan een mailtje naar desain@planet.nl

Foto: Carla Desain

